

'Van de zijde van het Bureau Inlichtingen werd ons de gelegenheid geboden, onze zienswijze kenbaar te maken nopens de door uw regering getroffen voorlopige voorzieningen ten aanzien van het bestuur van provincies en gemeenten alsmede met betrekking tot eventuele hervorming dezer bestuursinrichtingen voor de verdere toekomst.'

In het stuk werd vervolgens bepleit dat de in hun ambt herstelde 'oude' commissarissen van de koningin, leden van gedeputeerde staten, burgemeesters en wethouders in eerste instantie maximaal drie maanden in functie zouden blijven; in die drie maanden zou het Militair Gezag dienen te onderzoeken of de betrokkenen al of niet gehandhaafd konden blijven. Het houden van verkiezingen, 'welke noodwendig zouden leiden tot een wederoptreden der talrijke staatkundige organisaties uit het verleden', werd 'voorshands ten sterkste ontraden.' Provinciale staten waren voorlopig niet nodig – die behoefden pas gevormd te worden wanneer zich 'een nauwere aaneensluiting van ons volk juist op staatkundig gebied' had voltrokken ('deze ontwikkeling kan niet worden geforceerd'). Gemeenteraden waren wèl wenselijk, maar dan kleine ('in grotere gemeenten maximaal twaalf tot vijftien leden'), breed samengesteld, en aangewezen (de leden zouden dus worden benoemd) door de commissaris der koningin, 'die vooraf zich ter plaatse doet voorlichten door personen die geacht moeten worden, de bevolking in haar verschillende schakeringen te representeren.' In het adres werd verder nog bepleit dat 'niet enkel voor de overgangsfase, doch ook voor de verdere toekomst' de provinciale staten en gemeenteraden een andere vorm zouden krijgen dan zij tot '41 hadden gehad: het moesten worden 'colleges van meer beperkte omvang en samengesteld uit personen die, de mogelijkheid en noodzakelijkheid ener sterkere nationale binding op Christelijke grondslag erkennend, de opbouw van het organisch leven in onze volksgemeenschap en de aanpassing van staats- en rechtsleven aan de verdere eisen van de nieuwe tijd voorstaan.'

Het adres zweeg over het parlement (dat was nog niet aan de orde) maar de gehele strekking er van was dat van vrije partijvorming geen sprake zou zijn en dat het parlement, zo het gehandhaafd bleef ('opbouw van het organisch leven' wees in de richting van een corporatieve staat zoals die al vóór de oorlog door Romme was bepleit), een flink deel van zijn rechten zou verliezen.

Donker weigerde het stuk te ondertekenen. Zo ook van Lienden. Zij waren de enigen. Hilda Verwey was in tweestrijd. Zij vond dat Donker in alle opzichten vastgeroest zat in vooroorlogse opvattingen, voelde zich